

CAPITOLUL 1

Sfatul zeilor. Atena, luând chipul lui Mentos, se-nfățișează lui Telemach, la palat. Sfada petitorilor.

Era trecut de-amiază, când soarele-și mai domolește arșița și toate-ncetinesc din iureșul firesc, când zeii din Olimp s-au adunat să țină sfat în curțile atotputernicului Zeus, tată al oamenilor și al zeilor deopotrivă. Și, cum stăteau ei de se răco-reau la masa-ntinsă a Cronidului, Zeus rupse tăcerea, adânc îngândurat de grozăviile petrecute în casa regelui Agamemnon:

– Cât de nesocotiți sunt oamenii când ne învinuiesc de toate necazurile ce se abat asupra lor! De-ar înțelege că multe li se trag chiar din nechibzuința lor și că nu toate sunt de la ursită! Dacă stau să mă gândesc mai bine, de curând chiar, Egist a luat-o de soață pe Clitemnestra, consoarta legiuită a regelui Agamemnon și l-a omorât pe acesta, măcar că Hermes, trimis de mine, îl amenințase, spunându-i că de-aici are să i se tragă lui pieirea. Căci va veni Oreste, odrasla regelui, să își răzbune tatăl și îl va pedepsi cumplit pentru nesocotința lui!

Zeii ceilalți încuviințară vorba lui Zeus slăvitul, plângându-i pe nefericiții muritori pentru atâta lipsă de înțelepciune.

Atena, însă, mai sprintenă la vorbă decât divinii ei confrăți, grăi către mărețul Zeus:

– Slăvite tată, am hotărât cu toții că moartea lui Egist n-a fost deloc nedreaptă și că așa se cade să pățească oricine-și va nesocoti ursita! Dar cu sărmanul Odysseus ce ai? De ce îngădui să se abată puhoiul de năpaste asupra lui și nu-i vii cu nimic în ajutor, măcar că ești atotputernic? Mai știi de câtă vreme stă fermecat în peștera nimfei Calypso? Să tot fie vreo opt ani de-atunci! Și cât oftează, bietul, tânjind și lăcrimând după Ithaca lui și după Penelopa, soția sa iubită! Ai uitat oare belșugul jertfelor ce ți-a adus cu sânge? Cum aș putea să înțeleg altfel mânia ce-ți aprinse inima?

– Copila mea, de ce gândești așa o grozăvie? Știi doar ce drag îmi este istețul Odysseu! Dar nu-s eu vinovat de urgisirea lui, ci fratele meu, Poseidon, care îl amărăște, nemilosul, cu o pribegire-ndelungată, măcar că nu se-ndură să-i curme firul vieții! E mânios că l-a orbit pe fiul său, ciclopul Polyphem! Dar asta nu va mai dura, fiindcă a sosit și pentru el sorocul întoarcerii-n Ithaca! Noi toți am hotărât-o!

– Părinte Zeus, dacă lucrurile stau precum spui, de ce mai așteptăm? Hermes, du-te ca vântul și ca gândul în insula Ogygia, la fermecătoarea Calypso și dă-i de

știre că zeii se-nvoiră ca Odysseu să fie slobozit! Așa că neîntârziat să-l scape de vraja-n care-i prins și să-l îndrume-ndată spre plaiurile strămoșești!

– Să fie cum grăiești, zeito! răspunse înfiorat Hermes, înaripatul crainic al zeilor nemuritori. Și într-o clipă își luă zborul spre insula împă-durită a nimfei.

În vremea asta nici Atena nu stătea degeaba. Tot frământând în sine ce și cum să facă, și-a legat iute sandalele de aur de picioarele-i sfinte și a ajuns degrabă în Ithaca, la porțile lui Telemach, odrasla lui Odysseu. Luând chipul lui Mentos, regele tafienilor, s-a înfățișat ca vechi oaspete al lui Odysseu. Și numai ce-și roti privilegiile-mprejur, a și văzut gloata de pețitori ce se-adunaseră, te miri de unde, spre-a se nunti cu Penelopa. Mare zarvă mai făceau cu toții, prinși în jocuri de noroc! Alături de ei, mai la o parte, ședea frumosul Telemach. Ridicând ochii spre poartă, îl zări ca prin vis pe Mentos și mai că îi venea să creadă că i s-a-ntors părintele iubit! Dar venindu-și în fire, s-a mai uitat o dată, pricepând iute că un străin, ce are vreo veste despre tată, a venit la casa lui.

Mânat de duhul iscodirii, dar și mârnat că oaspetele aștepta demult în poartă, s-a repezit să îl întâmpine cum se cuvine:

– Bine-ai venit, străine, în casa noastră! Hai degrabă să te desfeți cu răcoreala îmbăierii și, după ce vom ospăta alături, aștept cu nerăbdare să-ți depeni povestea, spunându-ne ce vânt te-aduce pe aici!

– Mă bucur să vă aflu sănătoși! Și te urmez cu drag, de-mi spui că vom cina-mpreună!

Curând slujnicele-au gătit mese-ntinse și-a început ospățul cu feluri de bucate-alese. Telemach l-a poftit pe Mentis la o masă, aparte de cea a pețitorilor.

Iar când aceștia s-au îndestulat, l-au chemat pe Phemios să le dezmierde-azul cu lira sa măiestră. Telemach, văzându-i neatenți și fără vlagă, i-a spus lui Mentis tăinuit:

– Vai, cât mă amărăsc, străine, privindu-i pe acești netrebnici cum toacă avutul tatălui meu și nu se gândesc decât la chef și hulă! De s-ar întoarce tata, cum ar pieri ei iute din fața lui! S-ar lipsi și de avut, și de veșminte poleite! Picioare iuți să aibă! Minunea asta însă nu va fi să fie, căci nu se va întoarce Odysseu! Dar nu aș vrea să te-amărăsc cu gândurile mele, ci mai degrabă spune-mi despre tine! Cine și de unde ești? Cum ai ajuns până aicea, bătând atâta drum?

– Mentis îmi e numele, răspunse Atena, și sunt fiul lui Anchialos. Îi stăpânesc pe

tafieni și am plecat la Temesa să fac negoț cu fier, gândind să-l schimb pe-aramă! Corabia, am lăsat-o în bună pază, în portul Reitros. De tânăr îi sunt oaspete lui Odysseu și asta ți-o poate spune mai bine ca oricine bunicul tău, Laerte. Am trecut pe aici, nădăjduind să-mi văd prietenul de-o viață, de care umblă vestea că s-a-ntors. Pare-se însă că zeii l-au rătăcit pe drum. Dar pot să-ți spun că, de curând, aflat-am de la zei că Odysseu trăiește și se va-ntoarce acasă neîntârziat. Uitându-mă atent la chipul tău, încep să cred că ești cu-adevărat fiul lui Odysseu! Cum îi mai semeni la-nfățișare!

– Of, de n-aș fi fost, oftă plin de durere Telemach! Oameni mai năpăstuiți de zei ca mine și ca taică-meu nu cred să fie pe pământ!

– De ce spui vorbe fără noimă, Telemach? Doar zeii ți-au hărăzit drept mamă pe înțeleaptă Penelopa! Dar ia spune-mi pe șleau: ce-i gloata asta adunată la voi în casă? Că doar nu m-oi fi nimerit la nunta ta! Sau poate e vreun praznic? Oricine-ar fi, îmi par cu totul nelalocul lor și fără de rușine! Deci spune-mi răspicat ce e!

Din nou oftă frumosul Telemach și nu-i venea s-aducă vorba despre ei, atât de obidit era! Dar se îmbărbăta și spuse:

– De ce oaspeți, de ce nuntă și de ce praznic pomenești? Nu e nimic din toate acestea! Adunătura ce vezi e a pețitorilor veniți de prin împrejurimi, cu gând să o pețască pe maică-mea. Ea însă, tot

amână nunta și nici nu îi gonește, dar nici nu se mărită cu vreunul dintre ei. Așa se face că-mi prăpădesc turmele și-mi risipesc avutul, ba mai și plănuiesc să-mi afle-n grabă sfârșitul!

Vădit înduioșată, Atena-i grăi tânărului cu dulceață:

– Vai, sărman de tine, cum mai suferi! De s-ar întoarce Odysseu! Dar nu-ți pierde nădejdea! Cheamă la sfat poporul din Ithaca și cere-le numaidecât să te ajute să-i alungi pe pețitori! Cât despre Penelopa, dacă dorește să-și afle soț, întoarcă-se la casa-i părintească și tatăl ei o va nunti cu-n om de-același rang cu ea! Tu, însă nu mai sta! Găsește-ți o corabie bună și niște vâslași destoinici și du-te la

Pylos, la Nestor în cetate și, de acolo, purtat de-un vânt prielnic, îndreaptă-ți pânzele spre Sparta, la regele Menelau. Vezi de vei afla ceva de taică-tău: dacă mai e în viață, mai rabdă înc-un an, trăgând nădejde, iară de nu, întoarce-te-n Ithaca și fă-i îngropăciune-aleasă, plăcută zeilor!

– Așa-i! vorbi zeița, iar Telemach, mirat cu câtă dragoste-i grăise cinstitul oaspete, l-a poftit cu și mai mare zel să rămână în casa tatălui său. Și, ca să-i intre-n voie, așa-i vorbi:

– Străine drag, văd bine că-mi vorbești din suflet. Aș vrea să poposești la casa-mi părintească oricât de mult, iar la plecare, te voi dărui cu lucruri scumpe, vrednice doar de oaspeții iubiți!

– Nu te supăra pe mine, Telemach! Dar mă voi întoarce grabnic la corăbii, unde m-așteaptă văslașii mei! Și nici nu-ți bate capul cu darurile! Mi le dai la-ntoarcere, când și eu îți voi aduce unul la fel de scump! Acum rămâi cu bine și zeii să te aibă-n pază!

De cum rosti zeița cuvintele de bine, pieri-n văzduh pe negândite.

Telemach, cuprins de dorul de dreptate, se-mbărbătă, la gândul că-i vorbise, în loc de Mentos, un zeu adevărat. Mănat de-o astfel de simțire și plin de duh divin, se duse țintă către pețitori.

În vremea asta, Penelopa coborî din iatacul său, răvășită cu totul de cântul strunit de Phemios, ce plângea năpăstuita întoarcere a grecilor din Troia. Și cum ajunsese-n prag, își trase vălul pe obraz și grăi înecată-n lacrimi:

– Phemios, adânc mă întristează muzica ta! Cântă-ne mai bine ceva mai săltăret, ca să uităm o clipă necazul ce-l cunoști! Mă perpelesc fără odihnă de dorul bărbatului iubit! Nu mă chinui-n zadar!

Nici n-apucă să-și termine cuvântul Penelopa, că Telemach se aprinse-ndată și-i vorbi răspicat:

– Dar, mamă, e de la Zeus cântul! Așa e nimerit, să nu uităm de-ai noștri și de tata! întoarce-te mai bine în odaie să vezi de treburile tale femeiești. Te du și țese pânza, îngrijește de casă și de slugi! Astea sunt treburi pentru bărbați și nicidecum nu te privesc! Căci până se întoarce tata eu singur sunt stăpân aici!

Mirată de duhul nou ce se simțea în glasul fiului ei drag, Penelopa îl ascultă fără o vorbă, mândră-n sinea ei de Telemach. Dar, cum ajunsese-n odaie, se-nchise-acolo și începu să îl jelească pe Odysseu. L-a tot jelit până ce-Atena, înduioșată de chinul ei, a cufundat-o adânc în somn.

În vremea asta, pețitorii s-au luat la sfadă, dorind fiecare să-i fie soț frumoasei Penelope. Și, cum se întreceau în gând netrebnic, Telemach le curmă avântul, vorbindu-le tăios:

– Ascultați, netrebnici pețitori! Cum buna-cuviință vă e străină întru totul, am hotărât că neîntârziat voi ține sfat cu tot poporul ca voi să părăsiți cinstita casă a tatălui meu, căci prea îi prăpădiți avutul cu nesat! Duceți-vă unde-oți vedea cu ochii și jefuiți pe cine veți pofti, căci negreșit vă va ajunge pedeapsa cruntă a lui Zeus! Doar el îmi stă deasupra, iar răzbu-narea dreaptă se va-mplini curând!

Când auziră pețitorii așa cuvinte grele, icniră de necaz, n-au îndrăznit să îl înfrunte. Doar Antinoos, fiul lui Eupeites, s-a încumetat să-i țină piept:

– Ce-s vorbele-astea, Telemach? Ne ameninți? De bună seamă că ești însuflețit de zei! Să nu zic vorbă mare, dar vai și-amar va fi de capul nostru de te-om vedea mărit peste Ithaca, după drept!

Telemach, țintindu-l cu privirea, îi vorbi la fel de aspru:

– Și ce, socoti că mi-ar strica? Cui nu i-ar fi pe plac domnia și-atâtea bogății?

Dar nu te teme, se află în Ithaca atâția oameni de ispravă, tineri și bătrâni, care-ar putea domni mai bine decât mine, de nu se va întoarce bătrânul Odysseu! Eu unul mă mândresc să fiu stăpânul casei și al slugilor. Atât, nimic mai mult!

Eurymach intră și el în vorbă:

– Cât despre tronul din Ithaca, nu-ți bate capul, vor hotărî zeii cum e mai bine! Și ține-ți bogățiile, că nu le-om prăpădi, cum spui, cu totul! Dar spune-ne pe șleau: cine e oaspetele ce a plecat în mare grabă? De unde vine și pentru ce ți-a călcat pragul? Ți-a spus ceva de taică-tău? Se-ntoarce? Căci am băgat de seamă că nu-i de-al nostru și, pe deasupra, era și chipeș tare!

Telemach răspuse atunci pe același ton:

– Nu-ți face griji, Eurymach, că vine tata! Nu-s eu așa necopt la minte ca să mai dau crezare zvonurilor și ghicitorilor! Străinul ce a trecut pe aici, e-un oaspete de-al tatei, venit din Tafos. Numele lui e Mentis, domnește peste tafieni, neam de corăbieri dibaci.

Așa-i vorbi Telemach, dar numai el știa cum îl ardeau cuvintele zeiței – căci singur el o bănuia pe Atena.

Pogorându-se peste palatele lui Telemach, noaptea i-a îmbiat pe toți, să se retragă în odăi, lăsându-se în voia somnului. Telemach, călăuzit de doica Euryclea, s-a dus și el, gândindu-se la vorbele zeiței.

Cuprins

Cuvânt înainte	5
Glossar	11
CAPITOLUL 1	17
CAPITOLUL 2	26
CAPITOLUL 3	34
CAPITOLUL 4	48
CAPITOLUL 5	51
CAPITOLUL 6	57
CAPITOLUL 7	62
CAPITOLUL 8	67
CAPITOLUL 9	99
CAPITOLUL 10	104
CAPITOLUL 11.....	110
CAPITOLUL 12.....	116
CAPITOLUL 13	123
CAPITOLUL 14	136
CAPITOLUL 15	142
CAPITOLUL 16	156
CAPITOLUL 17	161
CAPITOLUL 18	164
CAPITOLUL 19	167